

boldogult *Abafi-Aigner Lajos* a lepkéket határozta meg, illetve ellenőrizte.

Behandelt die Blütenbiologie der im Texte erwähnten drei Arten; die Namen der beobachteten Insecten, welche die Blüten dieser Arten bei Budapest besucht haben, sind aus dem ungar. Texte ersichtlich. (Red.)

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländischen botan. Arbeiten.

István Győrfy: Bryologische Seltenheiten. (Mit Tafel V.) — «Hedwigia» XLIX. Jahrg. p. 101—105.

Leírása és ismertetése a *Molendoa Hornschuchiana* (FUNCK.) LINDB. endorhizoïdon-jának, melyet szerző a Gössnitz-i vízesésnél J. BREIDLER-gyűjtötte anyagon végzett vizsgálata alkalmával fedezett fel. Az endorhizoïdon többsejtű, el nem ágazó, a setató (bulbus) végéből nyomul be az ivaros nemzedékbe haustorium-ként működve. — A II. rész a *Dicranum Blyttii* SCHIMP. olyan egyénének leírását tartalmazza, amelynél az elágazó setán 2 tok fejlődött ki, melyet szerző a Magas-Tátra Menguszfalvi-völgyébe nyíló mellék-völgyben: az «Omladék völgy»-ben gyűjtött cca 1900 m t. sz. f. m.-ban. E 2 mohára vonatkozik az V. tábla 5 ábrája.

Der Verf. beschreibt das Endorhizoïdon von *Molendoa Hornschuchiana* (FUNCK.) LINDB. ab, welches er an dem von J. BREIDLER beim Gössnitzfall gesammelten Exemplare fand. Das Endorhizoïdon ist mehrzellig und nicht verzweigt; dringt zwischen die Zellen der geschlechtlichen Generation am Ende des «Fuss»-es beginnend ein, die Rolle eines Haustoriums spielend. — Im II. Teil beschreibt der Verf. ein Exemplar von *Dicranum Blyttii* SCHIMP., bei welchem die Seta verzweigt ist; an beiden Zweigen sitzen reife Sporogonien. Diese Exempl. fand der Verf. im «Trümmer-Tale», einem Seitentale des Mengsdorfer-Tales in der Hohen-Tatra in Ungarn cca 1900 m. ü. d. M. 5 Figuren auf Tafel V. erläutern diese Abhandlung.

F. Pax: Ein Fund alter Kulturpflanzen aus Siebenbürgen. Unter Mitwirkung von Frl. Käthe Hoffmann. (Engler, Botan. Jahrbücher 44, 1909: 125—136.)

A Nagyszeben—Szentágotai vasút építése közben Holczmány állomástól nem messze egy római korú hatalmas agyagedényt találtak, mely körülbelül

Gelegentlich des Baues der Eisenbahnlinie Nagyszeben—Szentágota wurde unweit der Station Holczmány ein aus der Römerzeit stammendes grosses

negyedrészéig különféle termésekkel és magvakkal volt megtelve. Az agyagedény tartalmának javarésze kulturnövények magvai voltak, még pedig többnyire a praehistoricus időkre jellemző apróbb magvú alakokban. (*Secale Cereale*, *Triticum sativum*, *Panicum miliaceum*, *Vicia Ervilia*, *Lens esculenta v. microsperma*, *Pisum sativum v. microspermum*.) Nem kevésbé fontosak a lelet többi növényei:

Pinus silvestris apró elszenesedett darabkái (kleine verkohlte Stückchen), *Apera Spica venti*, *Anthoxanthum odoratum*, *Rumex Acetosella*, *Agrostemma Githago*, *Thlaspi arvense*, *Melilotus indicus*, *Vicia Cracca és hirsuta*, *Linum austriacum var.*, *Salvia glutinosa*, *Galium palustre* magvai, illetve termései;

köztük olyanok, melyek ilyen régi leletekből egyáltalában nem vagy csak nagyon kevésbé ismeretesek. Az *Agrostemma Githago* magvak úgy a holeczmányi, mint a már régebben ismertetett lengyeli leletben kisebbek a recens magvakénál, úgy hogy minden valószínűség szerint egy kismagvú formához tartoznak. Ez annál felőtlőbb, mert a Robenhausenben (Schweiz) talált neolithkorú magvak a mai normális nagyságot mutatják.

Tongefäss gefunden, welches allerlei Früchte und Samen, zum grössten Teil Culturpflanzen-samen und zumeist in der für praehistorische Samen charakteristischen kleineren Form enthielt. Solche sind: *Secale Cereale*, *Triticum sativum*, *Panicum miliaceum*, *Vicia Ervilia*, *Lens esculenta v. microsperma*, *Pisum sativum v. microspermum*. Nicht uninteressant sind auch die übrigen Samen des Fundes:

denn es befinden sich unter diesen solche, welche aus Funden so hohen Alters nicht oder nur spärlich bekannt geworden sind. Die Samen der Kornrade sowohl des Holeczmányer Fundes als auch jene des schon früher bekannt gewordenen Fundes bei Lengyeli sind kleiner als die der recenten Art und gehören zu einer kleinsamigen Form, was umso bemerkenswerter ist, als die Radensamen des Robenhausener Fundes (Neolith) in ihrer Grösse von normalen Radensamen nicht abweichen. L.

F. Hermann: Einige Pflanzenfunde aus den Südkarpathen. (Abh. des Botan. Ver. der Provinz Brandenburg LI., 1909: 55—58).

Szerző a múlt évi július és augusztus havában a Déli Kárpátokba tett excursióinak érdekesebb eredményeit sorolja fel. Legérdekesebb adata kétségteljesen a *Cobresia caricina* WILLD., melyet az *Elyna Bellardi* (ALL.) DEGLAND, *Carex capillaris* L., *Juncus triglumis* L. és *Sele-*

Der Verf. zählt in diesem Artikel die während einer im Juli v. J. in den Südkarpathen durchgeführten Excursion entdeckten wichtigeren Funde auf. Der interessanteste Fund ist jedenfalls *Cobresia caricina* WILLD. welche der Verf. in Gesellschaft von *Elyna Bellardi*,

ranthus neglectus ROCH. társaságában gyűjtött a Bucsecs Buksoi és La Omu nevű csúcsai között. HERMANN felfedezésével ennek a növénynek erdélyi előfordulása vélegesen meg van erősítve, mert LERCHENFELD-nek SCHUR által közzétett adatát mostanáig kétesnek tartották.

Új alakként iratik le a Jepivölgy felső részén gyűjtött *Bromus fibrosus* HACK. var. *Romanicus*, mely szerinte középállást foglal el a *B. Barcensis* SIMK. s a *B. fibrosus* között. Ennek az új alaknak közelében gyűjtötte szerző a *Trisetum macrotrichum* HACK.-t is, melyet a Bucsecsről nem ismertünk.

Érdekesebb adatok még:

Poa Cenisia ALL. v. *media* A. et G. (Cârjiasúcs a Parengesoportban), *P. alpina* L. v. *filiformis* A. et G. (U. o.), *P. badensis* HAENKE (Rozsnyói Várhegy), *Carex rigida* GOOD. var. *dacica* (HEUFF.), KÜCKENTH. (Cârjiasúcs), *Epipogon aphyllus* (Sinaja, nagy tömegben), *Papaver alpinum* L. pr. *Kernerii* HAYEK (Királykő).

Szerzőnek a *Festuca carpathica* DIETR. két lelőhelyének (a Bácsa patak forrásvidéke s a Jepivölgy legfelsőbb része a Bucsecsen) közlése kapcsán tett ama megjegyzését, hogy ez a fű a déli Kárpátokból még nem volna ismeretes, tévesnek kell minősítenünk, mert a Gramina Hungar. exs. no. 196. a Királykő «Kreputura» nevű szakadékból *F. pseudolaxa* SCHUR. néven, mely az előzőnek csak egy formája, már régebben kiadta.

Carex capillaris, *Juncus triglumis* und *Scleranthus neglectus* auf dem Bucsecs und zwar zwischen den Gipfeln Buksoi und Omu gesammelt hat. Durch diesen Fund wird die von SCHUR nach einem LERCHENFELD'schen Exemplar veröffentlichte, etwas zweifelhafte Angabe bestätigt, und das Vorkommen dieser Art in unserem Lande sichergestellt.

Eine im Japi-Tal gefundene zwischen *Bromus fibrosus* HACK. und *B. Barcensis* SIMK. stehende Form wird als var. *Romanicus* neu beschrieben. In der Nähe derselben wuchs auch *Trisetum macrotrichum* HACK., welche Art bisher vom Bucsecs nicht bekannt war.

Weitere interessante Angaben sind noch:

Festuca carpathica DIETR. fand der Verf. am Ursprung des Burzenbaches und im obersten Teile des Japi-Tales; doch ist diese Art entgegen der Meinung des Verf. für die Süd-Karpathen nicht neu, da die dort vorkommende etwas abweichende Form: *F. pseudolaxa* SCHUR schon in dem Exsiccatenwerke Gramina hungarica (No 196) vom Berg Királykő ausgegeben worden ist.

L. et D.

Dr. G. Haberlandt, Die Sinnesorgane der Pflanzen. Sonderabdruck aus der vierten Auflage der Physiologischen Pflanzenanatomie. 8°, 64, mit 33 Abbildungen im Text. Leipzig, Engelmann 1909.

Elismeréssel kell adóznunk úgy a kiadónak, mint a szerzőnek azért az elhatározásukért, hogy HABERLANDT «Physiologische Pflanzenanatomie» című alapvető munkájának most megjelent negyedik kiadásából a czimben megjelölt részt önálló alakban is közrebocsátják. A tudományos növénytan újabb irányai között kétségkívül nemcsak egyik legfontosabb, hanem legérdekesebb kérdés is a növények érzék-szerveinek tana. Szerző azokat a nagyszámú vizsgálatokat, melyeket az utóbbi években ő maga és sok más kutató e téren produkált, egy könnyen áttekinthető kerek egészben foglalta össze, mely már alakjánál fogva is nagyon alkalmas arra, hogy a legszélesebb körben elterjedhessen és így egyszersmind hivatva van arra, hogy nemcsak a természet-tudományok iránt érdeklődő nagyközönség, hanem a szakemberek zártabb körében is élénk érdeklődést keltsen.

Dr. H. Miede: Taschenbuch der Botanik. DR. WERNER KLINKHARDT's Kolleghefte. Heft 3. Erster Teil und zweiter Teil 8°, 240, mit 357. Textfiguren.

Praktikus gondolatnak tartjuk ilyen segédkönyvek összeállítását, melyhez hasonlókat az állattani irodalomból már régóta ismerünk. A főiskolákon növényteni tanulmányokkal foglalkozóknak jó szolgálatot fog tenni nemcsak azért, mivel az előadásokon megkiméli őket a fárasztó jegyzéstől, hanem mivel a növényteni gyakorlatokon és a vizsgálatokra való készülésnél igen jól használhatják. Tömör összefoglaló stílusban

Es war ein anerkennungswerthes Unternehmen, aus der vierten Auflage von HABERLANDT's «Physiologischer Pflanzenanatomie» den im Titel genannten Abschnitt, welcher ein weit über die Fachkreise hinausreichende Interesse beansprucht und ein solches auch finden wird, als selbständigen Teil herauszugeben. Die Lehre von den Sinnesorganen der Pflanze ist unter den neueren Lehren der wissenschaftl. Botanik zweifellos nicht nur die wichtigste sondern auch die interessanteste. Der Verf. hat die zahlreichen Untersuchungen, welche auf diesem Gebiete in den letzten Jahren theils von ihm selbst, theils aber von anderer durchgeführt worden sind, in ein leicht übersichtliches, abgerundetes Ganze zusammengefasst, welches in dieser Form sehr geeignet ist, in den weitesten Kreisen bekannt zu werden.

L.

Ein Hilfsbuch, wie uns solche aus der zoolog. Literatur schon längst bekannt sind, und die sich ausserordentlich bewährt haben. Es wird in erster Linie Hochschülern bei botanischen Studien gute Dienste leisten nicht nur dadurch, dass es sie von vielem ermüdenden Notieren befreien wird, sondern auch dadurch, dass es ein vorzügliches Repetitorium zu theoretischen und praktischen Prüfungen darstellt. Es behandelt

tárgyalja a morphologia, anatomia, physiologia és systematika legfontosabb eredményeit (úgyiszlóván «Schlagwort»-jait), melyeket számos szemléltető rajz világít meg. A 2 kötet technikai kiállítása olyan, hogy bőven enged teret bejegyzésekre a könyv használóinak. Az ügyesen összeállított repetitoriumot mindenkinek melegen ajánlhatjuk.

Dr. H. Zörnig, Arzneidrogen. 3. Lieferung (M. 5·25), $\frac{1}{3}$ Lfr. compl. (M. br. 15·75 Deb. M. 17.). Leipzig 1910. Dr. WERNER KLINKHARDT.

Előbbi számunkban már ismertettük Dr. H. ZÖRNIG-nek, Dr. W. KLINKHARDT (Leipzig) kiadásában megjelent «Arzneidrogen» című alapos munkájának első és második füzetét, melyekkel együtt a most megjelent harmadik füzet egy teljes egészet s a nagyszabású munka első kötetét alkotja. Ez a rész a Németországban, Ausztriában és Schweizben hivatalos drogokat alphabetikus sorrendben tárgyalja; a harmadik füzet specialisan a gyökerekből, rhizomákból, gumókból és magvakból nyert drogokat ismerteti, minden sajátosságukra kiterjeszkedőleg. Ezzel egyszersmind befejezvé az első kötet növény-tani részét, rátér az állatvilágból nyert drogokra, melyeknek anyagát épen olyan szemléltetően tárja elénk, mint azt már a növény-tani részben is láttuk úgy, hogy a közölt adatok nagy számban való tájékozódás minden nehézség nélkül könnyen elérhető. Kimerítő tartalomjegyzék tökéletesíti végén ZÖRNIG mun-

in gedrängtestem Stile die wichtigsten Ergebnisse der Morphologie, Anatomie, Physiologie und Systematik, sozusagen die «Schlagwörter» dieser Discipinen, welche durch zahlreiche Abbildungen erläutert werden. Die Einrichtung des II. Teiles ermöglicht das Eintragen von Notizen im Buche selbst. Wir können dieses handliche Buch jedermann auf das beste empfehlen. **L.**

Wir besprachen schon die erste Lieferung dieses Werkes. Mit der jetzt erschienenen dritten Lieferung ist der erste Teil dieses Werkes beendet. Derselbe behandelt die in Deutschland, Oesterreich und in der Schweiz officinellen Drogen. In der dritten Lieferung werden in alphabetischer Reihenfolge die Wurzeldrogen fortgesetzt, ausserdem aber auch die Rhizome, Samen und Knollen besprochen und der botanische Teil beendet. Diesem folgen die wenigen Drogen des Tierreiches, bei denen das Material gerade so übersichtlich geordnet ist, wie im botanischen Teile, so dass eine leichte Orientierung in der grossen Menge des Stoffes möglich ist und man sich darin rasch zurechtfinden kann; den Schluss bildet ein Inhaltsverzeichnis und ein Register. Wir erhielten mit diesem Werke ein wertvolles mittelgrosses Handbuch, welches als Nachschlagebuch den Vertretern der angewandten Botanik wichtige

kájának első kötetét, mellyel olyan becses kézikönyv birtokába jutunk, mely az alkalmazott növénytanulással foglalkozók körében értékes szolgálatokat van hivatva teljesíteni. Csak sajnálhatjuk, hogy a munkát illusztrációk nem díszítik, melyek pedig annak használatosságát nagyban előmozdították volna.

Dienste leisten wird. Es ist nur zu bedauern, dass dem Werke keine Illustrationen beigegeben sind, welche bei Drogenuntersuchungen immer eine willkommene Beigabe sind.

A. B.

Gyűjtemények. — Sammlungen.

A. Kneucker: *Gramineae exsiccatae* XXIII—XXVI. fasc., *Cyperaceae* (excl. Carices), *Restionaceae*, *Centrolepidaceae* et *Juncaceae exsiccatae* VII. fasc. Bemerkungen zu den Gram. exs., resp. Cyper. exs., als Separatabdruck aus «Allg. Botan. Zeitschrift» Jahrg. 1908. u. 1909.

Érdekesebbek:

Hervorzuheben sind:

Stipa polyclada HACK., *Andropogon condensatus* H. B. K. var. *paniculatus* (KNUTH) HACKEL forma, *Panicum vilfoides* TRIN. var. *campestre* DÖLL, *P. patens* L. var. *parvulum* WARBURG, *P. platycaule* HACK. et STUCK., *Garnotia stricta* BROGN. var. *longiseta* HACK., *Calamagrostis purpurea* TRIN. forma, *C. lanceolatae* et *purpureae* formae, *Molinia coerulea* MOECH. f. *depauperata* (LINDL.). A. et G., v. *viridiflora* LEJEUNE, f. *trichocolea* F. ROEM., *Eragrostis megastachya* LK. var. *acutiuscula* HACK., *Juncus acutiflorus* × *alpinus*, *Luzula Forsteri* × *pilosa* etc.

A gyűjtemény rendkívül gazdag ritka és érdekes amerikai fajokban.

Die Sammlung ist ausserordentlich reich in interessanten und seltenen amerikanischen Arten.

Személyi hírek. — Personalnachrichten.

PROF. WOHLTMANN-t a nyugalmába vonult PROF. KÜHN helyébe a hallei egyetem mezőgazdasági tanszékének igazgatójává nevezték ki. DR. HANAUSEK T. F. (Krems a. d. D.) kormánytanácsosi címet kapott; DR. RIKLI M.-t a zürichi botan. muzeum örét s müegye-

PROF. WOHLTMANN wurde als Nachfolger des in den Ruhestand getretenen PROF. JULIUS KÜHN zum Direktor des landw. Instituts der Univ. Halle ernannt. DR. T. F. HANAUSEK in Krems a. d. Donau erh. d. Titel Regierungsrat. Ernannt: DR. M. RIKLI Conservator am botan.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1909

Band/Volume: [9](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ausländische botan. Arbeiten. 135-140](#)